

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2016

1. Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Kunnanvaltuusto valitsi valtuustokaudelle 2013 - 2016 tarkastuslautakunnan jäseniksi ja varajäseniksi:

Varsinainen jäsen

Körkkö Kari
Rimpeläinen Satu
Vartiainen Pauli
Pehkonen Anni

keskusta
keskusta
PS
vasemmistoliitto

Henkilökohtainen varajäsen

Härmä Harry, keskusta
Niilekselä Eija, keskusta
Pirttisalo Mauri, PS
Arbelius Marjatta, PS

Lautakunnan puheenjohtajana toimii Kari Körkkö ja varapuheenjohtajana Satu Rimpeläinen. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on ollut toimistosihteerinä Irene Hilli.

Varapuheenjohtaja Satu Rimpeläinen on jäävi arvioimaan sivistyslautakunnan toimialuetta sivistyslautakunnan puheenjohtajana. Lautakunnan varajäsen Mauri Pirttisalo on jäävi arvioimaan perusturvalautakunnan toimialuetta perusturvalautakunnan jäsenenä. Kari Körkkö on jäävi Pyhännän Vesi Oy:n arvioinnissa. Muut tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole ilmoittaneet jääviä lautakunnan työskentelyyn.

Tarkastuslautakunnan jäsen Pauli Vartiainen ei ole lautakunnan toimikauteina aikana osallistunut lautakunnan kokouksiin. Hänen sijallaan kokouksissa on ollut Mauri Pirttisalo.

Tarkastuslautakunta on toimintasuunnitelmassaan päättänyt työtavoista, joilla varmistetaan, että kaikki kunnan toiminnot tulee arvioitavaksi toimikauden aikana. Vuoden 2016 arviointia varten tarkastuslautakunta on kuullut kunnanhallituksen edustajia sekä johtavia viranhaltijoita. Pääpainoalueena vuonna 2016 on ollut teknisen lautakunnan alainen toiminta. Ajankohtaisista asioista lautakunta on seurannut kuntakonsernin toimintaa, kunnan toteuttamaa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Lautakunta on saanut säännöllisin väliajoin tietoa kuntakonsernin toiminnasta.

Lautakunnan jäsenten hallinnon seurantavastuut valtuustokaudella:

- kunnanhallitus, kaikki jäsenet
- tekninen lautakunta, Satu Rimpeläinen, vpj

- perusturvalautakunta, Anni Pehkonen, jäsen
- sivistyslautakunta, Pauli Vartiainen, jäsen
- kuntakonserni, Kari Körkkö, pj

Kunnan tilintarkastusyhteisönä on ollut BDO Auditor Oy ja vastuullisena tilintarkastajana Tuula Roininen, JHTT.

Tarkastuslautakunnan työskentelyn pohjana on ollut 18.9.2013 hyväksytty arviointisuunnitelma, joka tarkennettiin lautakunnan työsuunnitelmaksi 21.9.2016

Tarkastuslautakunnan toteutunut työsuunnitelma vuonna 2016

Kokousai- ka:	Arvioitavat asiat:	Arviointimenetelmä:
21.9.2016	<i>taloustilanne suunnitelmat TA 2017 jäsenten esittämät asiat</i>	Haastattelut: kunnanhallituksen puheenjohtaja kunnanjohtaja henkilöstö- ja talousjohtaja
28.10.2016	<i>Tekninen osasto</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>hallinto</i> • <i>yhdyskuntasuunnittelu</i> • <i>liikenneväylät ja yleiset alueet</i> • <i>rakennusten ja kiinteistöjen hoito</i> • <i>kiinteistöjen luokitukset</i> • <i>maa- ja metsätilat ja ympäristöhoito</i> • <i>rakennusvalvonta</i> 	kokouspaikka kunnantoimisto Haastattelut: lautakunnan puheenjohtaja teknisen osaston päällikkö kunnanjohtaja
27.1.2017	<i>Kuntakonserni</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kiinteistö Oy Ukonojankartano</i> • <i>Pyhännän Malmitori Oy</i> • <i>As Oy Pyhännän Kirkkotie</i> • <i>Pyhännän Vanhustentalo Oy</i> • <i>Kiinteistö Oy Pyhännän Teollisuushallit</i> • <i>Pyhännän Vesi Oy</i> 	kokouspaikka kunnantoimisto Haastattelut: , kunnanjohtaja isännöitsijä henkilöstö- ja talousjohtaja Pyhännän Veden toimitusjohtaja
10.4.2017	<i>Perusturvaosasto Vuoden 2016 toiminnallinen ja taloudellinen toteutuma</i> <i>Sivistysosasto Vuoden 2016 toiminnallinen ja taloudellinen toteutuma</i>	Haastattelut: Perusturvalautakunnan puheenjohtaja sosiaalijohtaja ja muut vastuuhenkilöt Sivistyslautakunnan puheenjohtaja sivistysosaston päällikkö/rehtori ja muut vastuuhenkilöt
10.4.2017	<i>Kunnan tilinpäätös, toimintakertomus, tilinpäätöslaskelmat, konsernitiilinpäätös, hallituksen selonteko sisäisestä valvonnasta sekä konsernivalvonnasta tasapainoinen talous</i>	Haastattelut: kunnanhallituksen puheenjohtajat kunnanjohtaja henkilöstö- ja talousjohtaja
23.5.2017	<i>Tilintarkastajan loppuraportointi Tilintarkastuskertomuksen käsittely Arviointikertomuksen hyväksyminen ja esitykset valtuustolle</i>	ei haastatteluja

Tilintarkastaja on raportoinut lautakunnalle tarkastustyön edistymisestä ja perusteista, jotka ovat vaikuttaneet tarkastuskertomuksen sisältöön.

2. Arvio valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

Toimintakertomuksessa raportoitujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Painopistealueiden tavoitteiden toteutuminen

Koko kunnan yleiset toiminnalliset tavoitteet

Kunnanvaltuuston hyväksymät koko kuntaa koskevat toiminnalliset tavoitteet:

Tavoitteet:

- Elinkeinorakenteen monipuolistaminen
- Laadukkaiden peruspalveluiden turvaaminen
- Kattavan asunto- ja tonttitarjonnan lisääminen
- Monipuolisten harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen
- Vaihtoehtojen tarjoaminen nuorille
- Kuntakuvan kehittäminen
- Hyvinvointikertomuksen hyödyntäminen päätöksenteossa ja toimintojen kehittämisessä

Tarkastuslautakunnan arvio

1. Kunta ja elinkeinorakenne

Kunnan omistama Kiinteistö Oy Pyhännän Teollisuushallit on laajentanut toimintaansa vuoden 2016 aikana. Yhtiön sijoitukset taseen mukaan ovat noin 1 miljoona euroa.

Kunta on toiminut infran rakentajana, toiminta on kuntalain mukaista. Teollisuushalliyhtiössä vuokrat perii kunta ja kunta maksaa yhtiölle yhtiövastikkeet käyttö- ja pääomakustannuksiin. Kunnan hyvä asukaskehitys kääntyi vuonna 2016. Laskua oli 17 henkilöä.

Kunta kuuluu maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueeseen. Yhteistoiminnalla on pystytty tarjoamaan maatalousyrittäjille joustavat palvelut. Palvelut ovat myös tarjolla kunnassa.

Kuntaan sijoittuneista yhtiöistä Piklas Oy ja Maustaja Oy ovat saaneet valtakunnallista tunnustusta alkukevästä 2017.

2. Kunta ja peruspalvelut

Sosiaali- ja terveystoimi

Kunta tuottaa itse sosiaalipalvelut. Tämä kattavat perhe- ja vanhuspalvelut. Terveyspalvelut ostetaan Haapaveden ylläpitämältä sosiaali- ja terveystoimialueelta Helmeltä. Kokonaiskustannukset olivat noin 30 400 euroa arvioitua suuremmat. Talousarvioon myönnettiin lisämäärärahaa 116 000 euroa. 5,8 miljoonan kokonaismäärästä terveyspalveluiden osuus oli 3,3 miljoonaa euroa. Terveyspalveluiden osuus ylityksestä oli 64 500 euroa, joten kunnan

oma toiminta alitti menonsa. Kuntaan saatiin vakituinen lääkäri. Vastaanot-topäiviä on nyt neljä viikossa.

Sivistyspalvelut

Vuonna 2016 sivistystoimessa ei ole ollut suuria muutoksia. Lautakunnan alainen talousarvio toteutui 96 prosenttisesti. Säästöä tuli 140 500 euroa. Toiminnan tavoitteet on pystytty toteuttamaan.

Vuoden 2018 aikana toteutuu pitkäaikainen hanke, uusi päiväkotitoiminta. Toteutus on vuokrausperiaatteella.

Tekniset palvelut

Teknisessä toimessa palkattuja on yksi vakituinen ja yksi määräaikainen. Kunnan yhtiöiden isännöintiä hoitaa Kiinteistö Oy Ukonojankartanon toimitusjohtaja sekä teknisen toimen sijaistamista on hoitanut Pyhännän Vesi Oy:n toimitusjohtaja. Kiinteistöpalvelut ostetaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Kunnan omistamissa kiinteistöissä tulee tehdä kokonaisvaltaisen ja aikataulutettu korjaus / purku suunnitelma.

Jätevesilaitos on kunnan toimintaa. Valtuusto vahvisti laitokselle avaavan taseen 2016. Aikaisemmin toiminnan raportointi on toteutettu taseyksikkölaskelmalla. Tilinpäätöksessä on laitoksesta laadittu erillinen tilinpäätös. Laitoksen liikealijäämä oli 88 862 euroa. Palveluiden ostoissa on mukana Siikalatvan Jätevesipuhdistamon perimät korvaukset. Palveluihin käytettiin yli 300 000 euroa. Kunnan laitoksen päivystys on Pyhännän Vesi Oy:llä ostopalveluna. Palvelu kilpailutettiin. Alijäämää laitokselle on kertynyt yhteensä 590 000 euroa. Alijäämän kattamiselle tulee miettiä keinoja. Pitkällä aikavälillä toimintaa ei voida kattaa muilla kunnan varoilla. Putkistojen arvo on taseessa 481 000 euroa. Toiminnassa ei ole raportoitu suuria poikkeamia. Putkiston kunto on tarkoitus tutkia ulkopuolisen toimesta. Lain vaatima huolevesi-järjestelmä tulee myös ratkaista.

3. Kunta ja investoinnit

Kunnan investointeihin oli vuodelle 2016 varattu hankintoihin 946 000 euroa, toteutuma oli 987 336 euroa. Myyntitulot ja valtionosuudet alittuivat noin 6000 euroa. Kokonaisylitys oli 47 266 euroa. Pääasiallisesti ylitykset olivat osakkeiden hankinnassa ja kaavoituksessa.

4. Kunta ja talous

Kunnan tilinpäätös on ollut useita vuosia ylijäämäinen. Kertynyttä ylijäämää taseessa on noin 3,4 miljoonaa euroa. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä on poistoja 499 509 euroa. Määrä lähes puolittui edellisestä vuodesta, jolloin tehtiin lisäpoistoja.

Kunnan talous menojen ja tulojen osalta on tasapainossa. Kunnan kassa on pieni ja kunta ei pysty rahoittamaan omilla varoillaan pieniäkään investointeja. Kuntatodistusten korko on ollut alhainen. Pitkäaikaisia lainoja ei ole ollut tarve nostaa. Tilinpäätöksessä kuntatodistuslainoja oli yli 2 miljoonaa euroa. Kassan riittävyys putosi 15,6 päivästä 4,1 päivään. Kuntatodistusten

määrästä johtuen kassassa ei ole omaa rahaa. Vuoden 2019 alussa iso osa kunnan saamia valtionosuuksia ja verotuloja poistuu. Tällöin kassanhallinta vaikeutuu huomattavasti. Kun lainojen korot nousee, tulee maksuongelmat. Kunnan oma tase on terve. Omavaraisuus on 62,9 %, pienoinen lasku edellisestä vuodesta.

Kunnan tilinpäätöksessä on esitetty kunnan takausvastuut. Tytäryhteisöille takauksia on annettu 4,6 miljoonaa euroa, osakkuusyhtiölle, Siikalatvan Keskuspuhdistamo Oy 957 500 euroa. Muille takauksia on annettu yhteensä 1,023 miljoonaa euroa.

5. Kunta ja kuntakonserni

Vuonna 2017 kunnan toimintaa mitataan konsernitaseen tunnusluvuilla. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä konsernin omavaraisuus oli alle 50 % = 49,1 %. muutos alaspäin yli 2,4 prosenttiyksikköä. Suhteellinen velkaantuneisuus ylitti 50 %:n ollen 61,5 %. Asukaskohtainen lainamäärä oli 5 335 euroa, nousua edellisestä vuodesta yli 1 100 euroa.

Kunnan tilapalvelut yrityksille hoitaa uusi kiinteistöyhtiö. Vuokraajan riski on tilojen osalta kunnalla. Verottaja hyväksyi yhtiön perustamisen ja kiinteistöjen siirron varainsiirtoverotuksetta. Vuoden 2016 rakentamiset on hoitanut yhtiö.

Ukonojankartanon haasteena on korjausvelan lyhentäminen. Olemassa oleviin tiloihin ei peruskorjauksia ole tehty eikä ehkä kannata tehdä. Huonokuntoiset asunnot eivät vuokralaisille kelpaa ja uusia ei ole tarjolla. Tämä ongelma on ollut kunnassa yli 10 vuotta. Yhtiöllä taloudellinen liikkumavara on vähäinen. Tarkastuslautakunta on odottanut kokonaisvaltaista selvitystä ja laskelmia korjattavaksi kelpaavista kiinteistöistä ja kustannusarviota ja aikataulua purettavista kohteista. Muut toimenpiteet tulee ottaa keinovalikoimaan, mm vuokrien tarkistaminen alaspäin huonokuntoisissa asunnoissa.

Pyhännän Vesi Oy muuttui osakkuusyhtiöstä tytäryhtiöksi vuoden 2016 aikana. Yhtiön toiminta on voitollinen. Muutos on saatu aikaan toimintoja järjestämällä.

Ne hankkeet, joista on odotettavissa kunnalle vastuita, tulee sisällyttää konsernitavoitteisiin talousarviossa tai talousarvion muutoksissa. Hankkeisiin osallistuminen tulee määritellä kunnanvaltuuston tehtäväksi. Toteutus on kunnanhallituksen vastuulla suunnittelun alusta lähtien.

6. Kunta ja sisäinen valvonta sekä riskien hallinta

Kunnan sisäisen valvonnan ohjeistus on ollut valmisteilla. Päätöksiä ei ole tehty. Kunnanvaltuusto hyväksyi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet 31.3.2014

Hallitus on esittänyt, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus uudistetaan vuoden 2017 aikana. Sisäisen valvonnan kehittäminen tytäryh-

tiöissä, sekä raportoinnin saattaminen kuntalain edellyttämällä tasolle on vuoden 2017 tavoitteita..

Konsernissa omien tyttärien liiallinen velkaantuminen on riski koko kunta-konsernille.

Kunnan hallintokuntien tulee miettiä, miten sisäisen valvonnan ohjeessa edellytetyt raportoinnit toteutetaan niin, että niistä on konkreettista hyötyä kehittämisessä.

Tulevaisuudessa hallituksen tulisi miettiä ympäristöselontekoa sekä ympäristölle mahdollisia riskitekijöitä.

Henkilöstöllä ei ole sellaista moniosaamista, jolla voidaan sijaistaa toinen henkilö. Toiminnoissa ei ole särkymävaraa. Tämä on kunnan yksi suurimmista riskeistä.

Vuoden 2016 aikana ei ole raportoitu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan laiminlyönneistä tapahtumia eikä vahinkoja.

3. Tilinpäätöksen käsittely

Kunnan tilintarkastaja on esittänyt tarkastuskertomuksessa tilinpäätöksen vahvistamista ja tilivelvolliselle vastuuvapauden myöntämistä. Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle hyväksyttäväksi tilintarkastajan esityksen.

Kunnan tilinpäätöksessä on esitetty selvitys sisäisestä valvonnasta ja konsernivalvonnasta.

Tarkastuslautakunta toistaa ehdotuksensa, että myös talousarviossa ja tulevassa tilinpäätöksessä vuodelta 2017 lautakunnat ottavat kantaa sisäisen valvonnan toteutumiseen ja riskien hallintaan. Toimenpiteet tulee dokumentoida.

Kunnanvaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle tulee antaa hallituksen ja lautakuntien sekä konserniyhtiöiden vastineet arviointikertomuksessa esitettyihin asioihin syyskuun 2017 aikana.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan henkilöstöä hyvin sujuneesta toimikaudesta.

Pyhännällä 23.5.2017

Kari Körkkö
puheenjohtaja

Anni Pehkonen
jäsen

Satu Rimpeläinen
varapuheenjohtaja

Pauli Vartiainen
varajäsen